

BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.
Zaaknummer 1671/Interpolis en Van Spaendonck - Spint

I. MELDING

1. Op 30 november 1999 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit een melding ontvangen van een voorgenomen concentratie in de zin van artikel 34 van de Mededingingswet. Hierin is medegedeeld dat N.V. Interpolis (hierna: Interpolis), een dochteronderneming van Cooperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (hierna: Rabobank), en Van Spaendonck Beheer B.V. (hierna: Van Spaendonck Beheer), die deel uitmaakt van de Van Spaendonck Groep (hierna: Van Spaendonck), voornemens zijn een gemeenschappelijke onderneming - Spint B.V. (hierna: Spint) - tot stand te brengen, in de zin van artikel 27, onder c, van de Mededingingswet.

2. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant 237 van 8 december 1999. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant zijn geen zienswijzen van derden naar voren gebracht.

II. PARTIJEN

3. Rabobank is als bank actief in het verzorgen van financile c.q. zakelijke dienstverlening in ruime zin. Dochteronderneming Interpolis oefent het verzekeringsbedrijf uit (schadeverzekeringen, levensverzekeringen en collectieve pensioenverzekeringen en employment benefits, zoals ziekteverzuimverzekeringen, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen etc.). Interpolis voert tevens het pensioenbeheer uit voor de Stichting Pensioenfonds Rabobankorganisatie en voor twee andere pensioenfondsen.

4. Van Spaendonck is actief op het gebied van ondersteunende dienstverlening in ruime zin. Haar dochteronderneming Van Spaendonck Beheer houdt zich bezig met pensioenbeheer en vermogensbeheer van onder haar komende pensioenvermogens.

5. Spint zal actief zijn op het gebied van pensioen- en vermogensbeheer.

III. DE GEMELDE OPERATIE

6. Interpolis en Van Spaendonck (hierna ook gezamenlijk: partijen) zullen beide hun huidige activiteiten (activa, personeel etc.) op het gebied van pensioenbeheer en het bijbehorend vermogensbeheer onderbrengen in Spint. Partijen hebben hieromtrent overgelegd een Letter of Intent d.d. 14 juni 1999, een Verkenningsmemorandum d.d. 14 juni 1999 (hierna: het Verkenningsmemorandum), een oprichtingsakte houdende statuten d.d. 30 december 1999 (hierna: de Oprichtingsakte), een concept-

samenwerkingsovereenkomst (hierna: de Concept-samenwerkingsovereenkomst) en een concept-aandeelhoudersovereenkomst.

7. Uit het Verkenningsmemorandum, artikel 3.B.3, blijkt dat Interpolis 55-60% van de aandelen in Spint zal houden en Van Spaendonck 40-45%. Hierbij wordt aangetekend dat sprake zal zijn van pariteit van zeggenschap, en meer in het bijzonder dat de pariteit van zeggenschap binnen de gemeenschappelijk onderneming door middel van statutaire regelingen wordt bewerkstelligd (art. 2.2.3).

8. De Oprichtingsakte, houdende de statuten, bepaalt in dit verband dat in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (hierna: AvA) van Spint een 65%-meerderheid zal zijn vereist voor de benoeming van directeuren en het aanwijzen van de voorzitter van de directie en het geven van aanwijzingen aan de directie betreffende algemene lijnen van onder meer het financiële en economische beleid (art. 18.2). Voor schorsing of ontslag van directeuren is ten minste tweederde meerderheid vereist (art. 18.3). Spint zal ook een Raad van Commissarissen (hierna: RvC) hebben. De RvC zal vier commissarissen tellen, twee afkomstig van en voorgedragen door Interpolis en twee van Van Spaendonck (art. 14.1). De commissarissen worden op voordracht benoemd door de AvA (art. 14.2). De RvC beslist bij meerderheid van stemmen (art. 14.12). De voorzitter van de RvC zal afkomstig zijn van Interpolis. Bij staking van de stemmen geeft zijn stem de doorslag (artt. 14.11 en 14.12).

9. De directie zal onder meer het strategisch plan, het jaarplan en de begroting (waaronder begrepen de investeringsbegroting) vaststellen. Deze vaststellingen zijn onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen (art. 12.2).

IV. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIETOEZICHT

Gezamenlijke zeggenschap

10. Partijen hebben primair het standpunt dat Interpolis door de aangemelde transactie uitsluitende zeggenschap verwerft over Spint. Zij wijzen er in dit verband op dat de stem van de door Interpolis te benoemen voorzitter van de RvC van Spint beslissend is, als de stemmen staken. Partijen merken op dat, als Interpolis uitsluitende zeggenschap verkrijgt over Spint, deze concentratie huns inziens de omzetrempels van artikel 29 van de Mededingingswet (hierna: Mw) niet overschrijdt, zodat zij niet meldingsplichtig is. Subsidiair betogen partijen dat zij door de transactie een concentratieve gemeenschappelijke onderneming tot stand brengen.

11. Uit het voorgaande, punten 6 tot en met 9, blijkt dat partijen gezamenlijke zeggenschap zullen hebben over Spint, zoals blijktens het Verkenningsmemorandum ook hun intentie is. Partijen hebben in de AvA beide een blokkerende stem bij benoeming en ontslag van de directie en bepalen haar samenstelling dus gezamenlijk. Deze directie zal primair het commerciële beleid van Spint bepalen, hetgeen tot uiting komt in het vaststellen van het strategisch plan, het jaarplan en de begroting. Ook het aansturen van de directie door middel van algemene aanwijzingen moet gezamenlijk gebeuren. Beide partijen kunnen dus een beslissende blokkerende invloed uitoefenen op het commerciële beleid van Spint.

12. Hier doet niet aan af, dat de stem van de van Interpolis afkomstige

voorzitter van de RvC in de gemeenschappelijke onderneming de doorslag geeft bij het al dan niet goedkeuren van eerder genoemde strategische beslissingen, indien de stemmen staken. De primaire bevoegdheden en verantwoordelijkheden en het initiatief ten aanzien van het commerciële beleid van Spint liggen immers bij het bestuur, benoemd en mede aangestuurd door beide partijen.

Volwaardige gemeenschappelijke onderneming

13. De gemeenschappelijke onderneming wordt aangegaan voor onbepaalde tijd. Zij zal blijkens de Concept-samenwerkingsovereenkomst beschikken over een eigen permanent bestuur, eigen personeel, eigen activa et cetera, afkomstig van beide moeders. Zij zal zelfstandig haar commerciële strategie bepalen. Spint zal een integraal product aanbieden aan haar klanten, te omschrijven als pensioenbeheer en daaraan verbonden vermogensbeheer. Zij is zelf verantwoordelijk voor de totstandkoming en de marketing van dit product.

14. Spint zal zelfstandig pensioenbeheer voeren voor Interpolis en voor derden. Naar verwachting zal Spint circa de helft van haar omzet behalen uit pensioenbeheer voor derden. Het betreft in totaal circa 40 pensioenfondsen. De andere helft zal zij in beginsel, op marktconforme voorwaarden, behalen uit diensten verricht voor Interpolis.

15. Kernactiviteit van Spint wat betreft (aan pensioenbeheer gerelateerd) vermogensbeheer is beleggingsbeleid en -strategie. Hier zal Spint zelfstandig zorg voor dragen. Voor zover het nieuwe klanten betreft, zal Spint in beginsel de uitvoering opdragen aan Robeco (onderdeel van moederonderneming Rabobank), op marktconforme condities. Voor zover het bestaande klanten van Van Spaendonck betreft, beslissen zij aan wie deze uitvoering wordt uitbesteed. Hierbij is Robeco bij gelijkwaardige aanbieders voor Spint preferred best supplier. Spint zal 'omgekeerd' circa [0-10][1]% van haar omzet behalen uit diensten aan Interpolis op het gebied van vermogensbeheer.

16. Het voorgaande indiceert dat Spint een zelfstandig commercieel beleid zal voeren. Dat Spint bepaalde uitvoeringsactiviteiten, met name niet-kernactiviteiten, uit zal besteden aan n van de moeders of aan derden, doet er niet aan af dat aannemelijk is dat zij haar eigen commerciële strategie zal bepalen en duurzaam alle functies van een zelfstandige economische eenheid zal vervullen. Ook concurrenten, niet zijnde gemeenschappelijke ondernemingen, kunnen er immers voor kiezen dergelijke taken uit te besteden.

17. Spint zal een substantieel deel van haar omzet behalen uit diensten voor derden. Het betreft een uitgebreid bestaand klantenbestand van momenteel circa 40 pensioenfondsen. Het is, mede gezien de zeggenschap en het belang van Van Spaendonck in Spint, niet aannemelijk dat de op marktconforme voorwaarden gebaseerde commerciële relatie met Interpolis Spint zal belemmeren zelfstandig te functioneren.

Risico van coördinatie

18. Beide moederondernemingen zijn actief op het gebied van vermogensbeheer, ook los van het bij Spint onder te brengen beheer van vermogen uit pensioenen. Er is evenwel geen reden om aan te nemen dat de

structurele band die tussen beide moeders ontstaat door de activiteiten van Spint zal leiden tot coördinatie van het marktgedrag van de moeders op dit gebied. Vergeleken met de activiteiten van beide partijen op het gebied van vermogensbeheer, zijn die van Spint uiterst bescheiden. De geraamde omzet van Spint op dit gebied voor 2000 is NLG [], die van Van Spaendonck NLG [] en die van Rabobank vele malen groter.[2] Van het belang dat beide moeders hebben bij deze relatief bescheiden activiteiten van Spint zal dan ook geen incentive uitgaan om hun marktgedrag ten aanzien van hun eigen vermogensbeheeractiviteiten te coördineren.

19. Ook zijn beide moeders actief op het gebied van verzekeringsadministratie. Er lijkt evenwel geen economische samenhang te bestaan tussen deze activiteiten en die van Spint, die partijen de mogelijkheid en het incentive zou geven hun marktgedrag op dit gebied via Spint te coördineren.

20. Artikel 15.1 van de Concept-samenwerkingsovereenkomst bepaalt dat partijen geen activiteiten zullen verrichten, direct of indirect, die overeenkomen met de kernactiviteiten van Spint. Dit beding geldt voor de duur van de samenwerking en voor het geografische gebied waarbinnen Spint actief is.

Conclusie

21. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, onder c, van de Mededingingswet. De hierboven, onder punten 5 tot en met 8, omschreven transactie leidt er toe dat Interpolis en Van Spaendonck gezamenlijke zeggenschap verkrijgen over Spint. Gezien hetgeen is overwogen in punten 11 tot en met 20, zal Spint een gemeenschappelijke onderneming zijn die duurzaam alle functies van een zelfstandige economische eenheid vervult, en die er niet toe leidt dat de oprichtende ondernemingen hun marktgedrag coördineren.

22. Betrokken ondernemingen, in de zin van het Besluit vaststelling formulieren Mededingingswet (Staatscourant 1 van 2 januari 1998), zijn Rabobank en Van Spaendonck.[3]

23. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt.

V. BEOORDELING

A. Relevante markten

Relevante productmarkten

24. Partijen onderscheiden een markt voor administratie van collectieve pensioenen. Zij stellen dat de op verschillende soorten pensioenfondsen toepasselijke wet- en regelgeving onderling niet zodanig verschillend zijn dat gesproken kan worden van aparte markten. Partijen onderscheiden verder een markt voor vermogensbeheer. Zij wijzen erop dat vermogensbeheer voor pensioenfondsen niets anders is dan vermogensbeheer voor anderen.

25. In het besluit PVF Achmea [4] is uitgegaan van een aparte markt voor de administratie van collectieve pensioenregelingen. Deze activiteiten vereisen een grote kennis van toepasselijke wet- en regelgeving en zijn daarom te onderscheiden van andere administratiediensten. Vragers van pensioenbeheerdiensten zijn bedrijfspensioenfondsen (pensioenfondsen voor werknemers in een bepaalde bedrijfstak), ondernemingspensioenfondsen (pensioenfondsen voor werknemers van een bepaalde onderneming) en beroepspensioenfondsen (pensioenfondsen voor mensen behorende tot een bepaalde beroepsgroep). In het besluit PVF Achmea [5] is geconcludeerd dat betwijfeld kan worden of hieromtrent aparte markten moeten worden afgebakend. Hierbij is overwogen dat ook in de bedrijfstak algemeen aanvaard lijkt dat de regelgeving met betrekking tot de verschillende soorten pensioenfondsen niet in een dergelijke mate onderling verschilt.

26. In het besluit PVF Achmea [6] is verder uitgegaan van een markt voor vermogensbeheer. Hierbij is erop gewezen dat vermogensbeheer voor pensioenfondsen niet anders is dan vermogensbeheer voor anderen, zoals verzekeringsmaatschappijen, banken en beleggingsfondsen.

27. Ten behoeve van de beoordeling van de onderhavige concentratie kan eveneens worden uitgegaan van een markt voor administratie van collectieve pensioenregelingen en een markt voor vermogensbeheer.

Relevante geografische markten

28. Partijen onderscheiden een nationale markt voor administratie van collectieve pensioenen en een ten minste Europese markt voor vermogensbeheer.

29. De geografische dimensie van de markt voor administratie van collectieve pensioenregelingen is nationaal. Pensioenfondsen, vragers van deze diensten, zijn actief op nationale schaal en niet of nauwelijks buiten Nederland. De toepasselijke wet- en regelgeving in Nederland verschilt in belangrijke mate met die in de Nederland omringende landen.[7]

30. De markt voor vermogensbeheer lijkt internationaal. Een nauwkeurige afbakening van deze markt (nationaal danwel internationaal) kan evenwel in het midden blijven, omdat dit voor de beoordeling van de onderhavige concentratie geen verschil maakt (zie punten 33-34).

B. Gevolgen van de concentratie

31. Partijen hebben diverse gegevens verstrekt over hun marktpositie en die van concurrenten. Zij wijzen erop dat er geen markten zijn waarop zij gezamenlijke marktaandelen hebben van meer dan 15%, behalve als een aparte markt zou worden afgebakend voor beheer van beroepspensioenfondsen. Op dat gebied is hun nationale marktaandeel [10-20]%. Partijen concluderen dat de concentratie niet zal leiden tot het ontstaan of versterken van een economische machtspositie.

32. De betrokken ondernemingen administreren tezamen [0-10]% van de actieve deelnemers aan pensioenfondsen. Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor [0-10]% van de totale jaarpremies op dit gebied. Op (deel)markten voor ondernemings-, bedrijfs- en beroepspensioenfondsen is dit respectievelijk [0-10]%, [0-10]% en [10-20]%. [8]

33. De betrokken ondernemingen beheren tezamen [0-10]% van het extern beheerde Nederlands pensioenfondsgeld.[9] Op de totale markt voor vermogensbeheer is dit marktaandeel kleiner. Op een internationale markt is dit marktaandeel eveneens kleiner.

34. Op beide markten zijn diverse grote en kapitaalkrachtige concurrenten actief. Vragers op deze markten (met name pensioenfondsen) zijn eveneens sterke ondernemingen. Mede gezien de genoemde marktaandelen is er dan ook geen reden om aan te nemen dat de concentratie een machtspositie zal doen ontstaan of versterken.

VI. NEVENRESTRICTIES

35. Partijen hebben het in punt 20 genoemde non-concurrentiebeding aangemerkt als een nevenrestrictie. Met partijen kan worden aangenomen dat dit beding noodzakelijk is om Spint een zelfstandige positie te laten verwerven op de markt. Het beding bevestigt het feit dat partijen zich duurzaam trekken van de primaire markt van Spint en aldus een gemeenschappelijke onderneming tot stand brengen die duurzaam alle functies van een zelfstandige economische eenheid vervult, en die er niet toe leidt dat de oprichtende ondernemingen hun marktgedrag coördineren. Een non-concurrentiebeding dat geldt voor de duur van de samenwerking en voor het geografische gebied waarbinnen Spint actief is, gaat dan ook niet verder dan noodzakelijk.

VII. CONCLUSIE

36. Na onderzoek van deze melding is de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit tot de conclusie gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkings sfeer valt van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

37. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

38. Gelet op de overweging in punt 35 is de directeur-generaal van oordeel dat, voorzover de in punt 20 omschreven clause een overeenkomst vormt als bedoeld in artikel 6 van de Mededingingswet, dat artikel ingevolge artikel 10 van de Mededingingswet, niet geldt voor deze overeenkomst.

Datum: 11-02-2000

De directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit,

voor deze:

w.g. Drs. R.J.P. Jansen

Hoofd Concentratiecontrole

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM, Rotterdam.

[1] Het precieze percentage is verwijderd wegens vertrouwelijkheid.

[2] In termen van omzet is de omvang van de activiteiten van Rabobank op dit gebied haar niet nauwkeurig bekend. Haar beheerd vermogen is NLG [].

[3] Zie in dit verband: Mededeling van de Europese Commissie betreffende het begrip 'betrokken onderneming' in Vo. (EEG) nr. 4064/89, punten 21 tot en met 23.

[4] Besluit van 20 mei 1998, NMa-644/PVF Achmea.

[5] Ibid.

[6] Ibid.

[7] Zie ook de zaak PVF Achmea (reeds aangehaald).

[8] Bron: Verzekeringskamer, Statistisch Jaarboek, 1998, Financiële gegevens pensioenfondsen.

[9] Bron: Bureau Bosch, Nederlandse Vermogensbeheerders Gids.

Aan de inhoud van deze pagina's kunt u geen rechten ontleen.

